

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.4.3.2025

Pani
Wioletta Urban
Miejsko-Gminny
Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Świętojańska 5A
05-500 Piaseczno

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/030 Opieka nad osobami starszymi w gminach wiejskich i miejsko-wiejskich

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
tel. 48224445687, kps@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej ¹ ul. Świętojańska 5A, 05-500 Piaseczno
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wioletta Urban, Dyrektor Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ² , od 1 stycznia 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Identyfikowanie potrzeb osób starszych w zakresie opieki w miejscu zamieszkania oraz zapewnienie dostępności opieki nad tymi osobami na terenie Gminy. 2. Prawdopodobieństwo i skuteczność realizacji wybranych form opieki w miejscu zamieszkania nad osobami starszymi.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia czynności kontrolnych.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Urszula Wilk, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr KPS/43/2025 z 8 lipca 2025 r.

(akta kontroli tom I str. 1-4)

¹ Dalej: MGOPS lub Ośrodek.

² Dalej: Dyrektor.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

MGOPS skutecznie i prawidłowo zapewniał opiekę nad osobami starszymi, rzetelnie identyfikował ich potrzeby oraz zapewniał im dostępność opieki w miejscu zamieszkania.

Uzasadnienie oceny ogólnej

MGOPS opracował „Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Piaseczno”⁵, uwzględniając potrzeby osób starszych. W „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piaseczno na lata 2017-2027”⁶ ujęto zagadnienia związane ze wsparciem i aktywizacją seniorów. Ośrodek prowadził systematyczne działania w zakresie rozpoznawania i monitorowania sytuacji osób starszych zamieszkujących na terenie Gminy Piaseczno⁷. Działania te zostały ujęte w dokumentach strategicznych Gminy (ww. Strategii i Rocznym planie pracy MGOPS) oraz planach pracy pracowników socjalnych. Wiedza o sytuacji i potrzebach osób starszych, w tym samotnych, pozyskiwana była głównie przez pracowników socjalnych podczas wywiadów środowiskowych i rozmów z seniorami i ich opiekunami. W latach 2022-2025 (do 30 czerwca) udzielano pomocy osobom starszym w formie adekwatnej do ich potrzeb, zarówno na podstawie ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej⁸, jak i programów resortowych. Pozyskiwane przez jednostkę kontrolowaną środki na finansowanie wszystkich realizowanych form opieki dla osób starszych były wystarczające. MGOPS wprowadził szereg programów i inicjatyw adresowanych do seniorów o charakterze pomocowym i integracyjnym. Każdego roku objętego kontrolą z różnych form pomocy korzystało średnio 1194 osób starszych, a wszyscy seniorzy potrzebujący wsparcia otrzymali pomoc, o którą wnioskowali, będąc równo traktowani przy przyznawaniu pomocy. Dokonywano diagnozy oraz planowano pracę z osobami objętymi opieką. Wszystkie formy pomocy i ich zakres zostały przyznane i realizowane zgodnie z udokumentowanymi potrzebami zgłaszanymi przez osoby starsze. Środki wydatkowane w kontrolowanym okresie na realizację wybranych form pomocy w łącznej kwocie 30 619 tys. zł pozwoliły na właściwe zaspokojenie potrzeb seniorów.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczące nierzetelnego prowadzenia dokumentacji potwierdzającej realizację usług opiekuńczych i usług opiekuńczych w formie sąsiedzkiej oraz niesystematycznego przeprowadzania wizyt monitorujących te usługi nie miały wpływu na pozytywną ocenę świadczenia przez jednostkę pomocy na rzecz osób starszych.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: diagnoza potrzeb.

⁶ Załącznik do uchwały Nr 981/XXXIV/17 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 24 maja 2017 r., dalej: Strategia.

⁷ Dalej: Gmina.

⁸ Dz. U. z 2025 r. poz. 1214, ze zm., dalej: ustawa o pomocy społecznej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR	1. Identyfikowanie potrzeb osób starszych w zakresie opieki w miejscu zamieszkania oraz zapewnienie dostępności opieki nad tymi osobami na terenie Gminy
Opis stanu faktycznego	1.1. Rozpoznawanie problemów społecznych występujących na terenie działalności Ośrodka, w szczególności dotyczących sytuacji osób starszych Zgodnie ze Statutem Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piasecznie¹⁰, MGOPS była jednostką budżetową Gminy, której pracą kierował Dyrektor. W latach 2022-2025, w MGOPS obowiązywał Regulamin Organizacyjny Ośrodka¹¹, który określał szczegółowe zadania i organizację wewnętrzną MGOPS. (akta kontroli tom I str. 17-91) W latach 2022-2025 (do 30 czerwca), liczba mieszkańców Gminy miała tendencję wzrostową. We wskazanym okresie, liczba osób zamieszkujących teren Gminy wzrosła z 81 537 do 83 317, tj. o 2,5%. W poszczególnych latach objętych kontrolą, ze wskazanej liczby mieszkańców, osoby starsze stanowiły: – w 2022 r. – 20,9% ogółu mieszkańców (17 025 z 81 537 osób); – w 2023 r. – 21,2% ogółu mieszkańców (17 419 z 82 247 osób); – w 2024 r. – 21,0% ogółu mieszkańców (17 428 z 82 818 osób); – na 30 czerwca 2025 r. – 21,5% ogółu mieszkańców (17 892 z 83 317 osób). (akta kontroli tom III str. 1103) W Gminie działała Rada Seniorów, która współpracowała z Komisją Zdrowia i Polityki Senioralnej Rady Miejskiej. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że członkowie Rady mieli kontakt z dużą liczbą mieszkańców i często jako pierwsi dowiadywali się o trudnościach, które następnie przekazywali odpowiednim instytucjom. (akta kontroli tom I str. 98-103) W maju 2025 r., na zlecenie MGOPS, opracowano „Diagnozę potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych Gminy Piaseczno”. Proces diagnostyczny polegał na: – analizie danych zastanych (m.in. danych z: Głównego Urzędu Statystycznego, Urzędu Miasta i Gminy, dokumentów strategicznych i planistycznych na poziomie lokalnym)¹²; – badaniu ankietowym, w którym udział wzięło 311 osób, w tym 157, tj. 50,5% osób w wieku powyżej 60 lat;

⁹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Stanowiącym załącznik do uchwał: Nr 725/XXXIV/2021 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 22 stycznia 2021 r., Nr 1403/LXXIV/2023 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 30 sierpnia 2023 r., Nr 1456/LXXVII/2023 Rady Miejskiej w Piasecznie z dnia 15 listopada 2023 r., w sprawie zatwierdzenia statutu MGOPS.

¹¹ Stanowiący załącznik do zarządzeń Dyrektora Ośrodka: Nr DO.021.6.2020 z dnia 30 marca 2020 r., Nr DO.021.18.2022 z dnia 27 maja 2022 r., Nr DO.021.30.2023 z dnia 30 maja 2023 r., Nr DO.021.24.2024 z dnia 30 sierpnia 2024 r.

¹² Takich jak: „Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Piaseczno do roku 2030”, „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Piaseczno na lata 2017-2027”, „Raport o stanie Gminy Piaseczno w 2023 roku”.

- przeprowadzeniu zogniskowanego wywiadu grupowego wśród przedstawicieli jednostek organizacyjnych Gminy, organizacji pozarządowych¹³, reprezentantów mieszkańców, tj.: młodzieży (Młodzieżowej Rady Gminy Piaseczno), seniorów (Piaseczyńskiej Rada Seniorów, Uniwersytetu Trzeciego Wieku), rodzin, osób z niepełnosprawnością, a także z indywidualnych wywiadów pogłębionych;
- warsztacie rekomendacyjnym polegającym na dyskusji wstępnych wyników diagnozy oraz zaproponowanych rozwiązań;
- konsultacjach społecznych.

Wyniki badania ankietowego pokazały, że mając do wyboru maksymalnie trzy usługi dedykowane osobom starszym i z niepełnosprawnością, na które jest największe zapotrzebowanie, w pierwszej kolejności wskazano na usługi rehabilitacyjne (40,5%), a następnie usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania (37,3%) oraz ośrodki wsparcia dziennego (29,3%). Badania wykazały, że seniorzy są grupą społeczną o największym ryzyku zagrożenia ubóstwem – szczególnie wdowy utrzymujące się z renty po zmarłym mężu, pozbawione wsparcia rodziny i zamieszkałe w sołectwach oddalonych od głównych punktów pomocowych. Dodatkowo u części tych osób występowała trudna do pokonania bariera mentalna w odniesieniu do ubiegania się o pomoc zewnętrzną.

W kluczowych wnioskach dotyczących potrzeb seniorów wskazano, że:

- Gmina odznaczała się bardzo dynamicznym wzrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym, zwłaszcza na terenach wiejskich, gdzie w 2023 r. liczba takich osób wzrosła o ¼ w porównaniu z rokiem 2019.
- Zapotrzebowanie na usługi społeczne skierowane do seniorów przewyższało podaż tych usług. Mimo niezwykle szerokiej oferty, liczba dostępnych miejsc w ramach zajęć była niewystarczająca w relacji do zgłoszeń. Powstałe listy rezerwowe wskazywały na zapotrzebowanie często dwukrotnie przewyższające możliwości pomocy. Niejednokrotnie dochodziło jednak do sytuacji, gdy część seniorów ustalała sobie prywatny harmonogram codziennych zajęć korzystając z nieodpłatnej oferty kilku różnych instytucji. Do ww. wniosków zostały przedstawione rekomendacje¹⁴.

(akta kontroli tom I str. 104-250)

W ocenach zasobów pomocy społecznej za lata 2022-2024 wskazano, że wszelkie działania aktywizujące grupę osób z kręgu 60+ postrzegane były jako czynności profilaktyczne przed negatywnymi skutkami starzenia się. Wobec bardzo dużego zainteresowania i zaangażowania osób w wieku poprodukcyjnym działaniami w Klubach Seniora i w Radzie Seniorów, rekomendowano kontynuowanie

¹³ Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Fundacji Żyj Aktywnie po 50tce, Caritas Archidiecezji Warszawskiej w Piasecznie, Fundacji Człowiek Może, Stowarzyszenia Kobiet Ziemi Piaseczyńskiej.

¹⁴ Rekomendowano m.in.

- wykorzystanie istniejącej infrastruktury na terenach wiejskich Gminy (w tym Kluby Kultury, Miejsca Aktywności Lokalnej) celem dalszego rozwoju istniejącej oferty;
- umożliwienie korzystania z ww. przestrzeni w sposób nieformalny, tj. niewymagający członkostwa;
- włączenie do uczestnictwa w zajęciach seniorów z list rezerwowych, a następnie dotarcie z informacją do grup nieposiadających wiedzy o ofercie oraz zachęcenie osób, które przejawiają obawy przed dołączeniem do spotkań, mimo zainteresowania;
- wprowadzenie (celem przełamania hermetyczności grup) częściowej odpłatności za uczestnictwo w zajęciach (niewielkiej kwoty rzędu 10-15 zł, która nie powinna przynosić znacznego zubożenia korzystających, a zabezpieczałaby stawiennictwo na zajęciach);
- rozwój wolontariatu dedykowanego seniorom, osobom samotnym i z niepełnosprawnością, który nie będzie skoncentrowany na usługach, a na wspólnym spędzaniu czasu.

i wprowadzanie nowych form aktywizacji dla tej grupy społecznej, a także rozwój działalności Klubów Seniora.

(akta kontroli tom I str. 319-322, 390-393, 462-464)

1.2. Gminne dokumenty strategiczne

W Gminie nie opracowano dokumentu strategicznego poświęconego wyłącznie seniorom. Zagadnienia związane z osobami starszymi zostały uwzględnione w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Piaseczno na lata 2017-2027”. Projekt Strategii został opracowany przez MGOPS przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. W Strategii, w analizie SWOT, wśród mocnych stron wymieniono: uwzględnienie struktury wiekowej mieszkańców w analizie sytuacji demograficznej w Gminie, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, prowadzenie działań na rzecz wzmacniania ich potencjału, dysponowanie kadrą pracowników świadczących seniorom usługi opiekuńcze, prowadzenie działań zmierzających do większego zaangażowania członków rodzin w sprawowaniu opieki nad osobami starszymi, funkcjonowanie takich form wsparcia, jak Kluby Seniora, Domy Dziennego Pobytu, dysponowanie ofertą spędzania czasu wolnego, zapewnianie osobom starszym wymagającym całodobowej opieki miejsca w domach pomocy społecznej¹⁵, stworzenie warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej seniorów, uwrażliwienie społeczności lokalnej na problemy i potrzeby tej grupy osób, funkcjonowanie na terenie Gminy organizacji pozarządowych zajmujących się problemami osób starszych. Za słabe strony uznano natomiast brak analizy warunków codziennego funkcjonowania osób starszych w Gminie oraz brak wolontariuszy wspierających seniorów w ich codziennym życiu.

Wśród szans wskazano: wystarczającą wiedzę seniorów o dostępnych formach pomocy, wzmacnianie ich potencjału w związku z wystarczającymi zasobami Gminy, niewzrastającą liczbę osób starszych i wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, możliwość uzyskania pomocy ze strony rodziny, dostosowana do potrzeb tej grupy oferta spędzania czasu wolnego, dostrzeganie przez społeczność lokalną problemów i potrzeb seniorów, wystarczająca w stosunku do potrzeb dostępność DPS, korzystanie z pomocy organizacji pozarządowych przez osoby starsze. Jako zagrożenia wskazano natomiast: wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności Gminy; wymagające poprawy warunki codziennego funkcjonowania osób starszych; niewystarczający dostęp do takich form wsparcia, jak Kluby Seniora, Domy Dziennego Pobytu; niewystarczające możliwości kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych w Gminie.

W Strategii sformułowano pięć celów strategicznych, w tym dwa cele operacyjne (działania) uwzględniające potrzeby osób starszych, tj.:

- Cel strategiczny 2. „Wspieranie rodzin, dbałość o rozwój dzieci i młodzieży, przeciwdziałanie uzależnieniom, zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia”, w tym cel operacyjny 4. „Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia”, kierunek działań 5. „Rozszerzenie zakresu usług pielęgniarstwa środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych”;
- Cel strategiczny 3. „Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie, podejmowanie działań zmierzających do utrzymania tych osób

¹⁵ Dalej: DPS.

w środowisku zamieszkania, zapewnienie im udziału w życiu społecznym”, w tym cele operacyjne: 1. „Realizacja modelu „zdrowego starzenia się” – organizacja czasu wolnego, usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki”, 2. „Ograniczenie skutków niepełnosprawności, aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie”.

Strategia zawierała wszystkie elementy, wyszczególnione w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Ośrodek przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie sporządzał raporty z realizacji Strategii. Wszystkie ww. cele (działania) uwzględniające potrzeby osób starszych były stale realizowane w latach 2022-2025.

(akta kontroli tom I str. 94, 465-733)

1.3. Identyfikowanie osób starszych potrzebujących opieki w miejscu zamieszkania

W latach 2022-2025 (I półrocze) – wg danych posiadanych przez MGOPS – liczba osób objętych pomocą i oczekujących na jej otrzymanie przedstawiała się następująco:

- w 2022 r. – 1739 osób, w tym liczba oczekujących 408;
- w 2023 r. – 2097 osób, w tym liczba oczekujących 433;
- w 2024 r. – 2160 osób, w tym liczba oczekujących 547;
- w 2025 do 30 czerwca – 2160 osób, w tym liczba oczekujących 566¹⁶.

Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że pomoc, której dotychczas udzielił MGOPS, przyznawana była na podstawie zgłoszeń od rodziny, sąsiadów, znajomych, członków lokalnej społeczności oraz przedstawicieli instytucji współpracujących z Gminą, tj. placówek ochrony zdrowia, sołtysów, pracowników służb porządkowych, organizacji pozarządowych czy działaczy społecznych. Informacje napływały również za pośrednictwem radnych, pracowników oświaty, grup senioralnych. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że rozpoznawanie potrzeb seniorów prowadzone było przez aktywną identyfikację osób potencjalnie zagrożonych wykluczeniem społecznym, niesamodzielnością lub zaniedbaniem. Dyrektor podkreśliła, że kluczowym narzędziem wykorzystywanym w procesie diagnozy potrzeb seniorów były indywidualne wywiady środowiskowe, prowadzone przez pracowników socjalnych Ośrodka.

Potrzeby osób starszych identyfikowane były także w ramach działalności placówek, tj.: Kluby Seniora, Dzienny Dom Senior⁺¹⁷, Centrum Aktywności Seniora, Centra Aktywności Lokalnej¹⁸, jak również Lokalne Centrum Integracji Społecznej w Jazgarzewie. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor MGOPS, w placówkach koordynatorzy prowadzący zajęcia obserwowali zachowanie osób starszych, mieli bezpośredni i stały kontakt z uczestnikami, co pozwalało zauważyć zmiany w ich zachowaniu, stanie zdrowia, nastroju, a tym samym zareagować odpowiednio wcześniej. Dyrektor MGOPS podkreśliła, że ww. potrzeby często identyfikowane były również podczas rozmów nieformalnych, w trakcie zajęć lub wspólnych wydarzeń. Ponadto, dzięki działalności Uniwersytetu Trzeciego Wieku, który skupiał aktywnych intelektualnie seniorów, możliwe było

¹⁶ Wartości te ustalono sumując liczbę osób już objętych różnymi formami pomocy oraz liczbę osób wpisanych na listy oczekujących na przyjęcie do Dziennego Domu Seniora+ i Klubów Seniora.

¹⁷ Dalej: DDS.

¹⁸ W Woli Gołkowskiej, Głoskowie, Runowie i Julianowie.

identyfikowanie potrzeb wyższych, związanych z samorozwojem, uczestnictwem społecznym czy troską o zdrowie psychiczne.

W Gminie dział wolontariat senioralny zarówno wewnątrz środowiska seniorów, jak i międzypokoleniowy. Dyrektor wyjaśniła, że dzięki wolontariuszom możliwa była nie tylko pomoc w działaniach organizacyjnych i animacyjnych, ale też szybkie dotarcie do osób wycofanych społecznie, zamkniętych w domach lub z różnych powodów izolowanych. W odpowiedzi na rosnące potrzeby emocjonalne osób starszych, od października 2025 r. uruchomiony został telefon zaufania dla seniorów, który był narzędziem wsparcia psychologicznego, ale także kolejnym narzędziem umożliwiającym rozpoznanie potrzeb seniorów.

Gmina dysponowała również stroną internetową dedykowaną osobom starszym¹⁹, która pełniła funkcję informacyjną i kontaktową, ułatwiała zgłaszanie potrzeb i umożliwiała dostęp do aktualnych działań, projektów i usług.

(akta kontroli tom III str. 1080-1082, 1104)

W MGOPS nie wprowadzono uregulowań wewnętrznych dotyczących identyfikowania i monitorowania potrzeb osób starszych. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że pracownicy socjalni dokonywali rozpoznania ich potrzeb w czasie przeprowadzania wywiadów środowiskowych oraz bieżącego monitorowania sytuacji podopiecznych, w szczególności w kontekście zapewnienia dostępu do usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

(akta kontroli tom III str. 1162)

Osobami starszymi w MGOPS – zgodnie z obowiązującym regulaminem organizacyjnym – zajmowały się wyspecjalizowane komórki organizacyjne, tj.:

- Zespół ds. Usług (siedem osób), który realizował usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, usługi sąsiedzkie, usługi w ramach Projektu „Usamodzielnienie Seniorów w miejscu zamieszkania”, kierował do DPS, udzielał pomocy w formie posiłków i zasiłków dla osób potrzebujących;
- Zespół ds. Polityki Senioralnej (trzy osoby), do zadań którego należała m.in.: współpraca z jednostkami samorządowymi, administracją rządową oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych; realizacja zleconych programów pomocowych adresowanych do seniorów z terenu Gminy; koordynacja działań związanych z wdrożeniem polityki senioralnej; DDS (17 osób), który umożliwiał osobom starszym aktywne uczestnictwo w życiu społecznym;
- Klub Senior+ w Piasecznie (cztery osoby) i Klub Senior+ w Józefosławiu (dwie osoby), do zadań których należało m.in.: rozpoznawanie potrzeb osób starszych, rozwijanie ich zainteresowań, talentów i pasji; organizowanie zajęć dostosowanych do potrzeb i możliwości uczestników; współpraca ze społecznościami lokalnymi, instytucjami i organizacjami pozarządowymi mająca na celu poprawę sytuacji seniorów oraz rozwijanie nowych form działalności;
- Zespół Ośrodków Wsparcia (pięć osób), w skład którego wchodziło osiem Klubów Seniora²⁰, do zadań których należało m.in.: aktywizowanie osób starszych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; rozeznanie potrzeb, problemów oraz uwarunkowań środowiskowych osób starszych; zapobieganie

¹⁹ www.senioralne.piaseczno.eu.

²⁰ Tj.: Klub Seniora w Zalesiu Górnym, Jastrzębiu, Gołkowie, Głoskowie, Woli Gołkowskiej, Złotokosie, Żabieńcu, Runowie.

społecznej izolacji seniorów poprzez organizowanie i prowadzenie zajęć klubowych o różnej tematyce; udzielanie osobom starszym pomocy, wsparcia oraz poradnictwa; wspieranie oraz inicjowanie działalności samopomocowej osób starszych; inspirowanie działań służących integracji międzypokoleniowej. Ponadto w strukturze Ośrodka wyodrębnione zostało samodzielne stanowisko do realizowania Programów, z których korzystały osoby starsze, tj. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” i „Opieka wytchnieniowa”.

(akta kontroli tom III str. 1162-1164)

Jednostka kontrolowana nie posiadała pełnej wiedzy o osobach starszych prowadzących jednoosobowe lub wieloosobowe gospodarstwa domowe na terenie Gminy, które w najbliższym czasie będą potrzebować pomocy w miejscu zamieszkania. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że dane dotyczące miejsca zamieszkania osób starszych, w tym zajmowania lokali na wyższych kondygnacjach bez dostępu do windy (tzw. „więźniowie czwartego piętra”), nie były dotychczas systematycznie zbierane w formie odrębnego zestawienia. Informacje tego rodzaju są jednak ujawniane incydentalnie w trakcie pracy w terenie i uwzględniane przy indywidualnym planowaniu pomocy (np. przy przyznawaniu usług opiekuńczych lub kierowaniu do placówek wsparcia). Dyrektor dodała, że dane dotyczące osób samotnych w wieku poprodukcyjnym były okresowo analizowane przy opracowywaniu lokalnych strategii i sprawozdań z działalności Ośrodka (najczęściej raz w roku, w ramach sprawozdawczości do Wojewody i przy aktualizacji dokumentów strategicznych). Aktualizacja wiedzy o potrzebach osób starszych następowała również w sposób ciągły – poprzez kontakt pracowników socjalnych z mieszkańcami i bieżącą weryfikację sytuacji środowisk objętych pomocą. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że osoby starsze mieszkające samotnie, które zgłosiły potrzebę wsparcia lub zostały rozpoznane przez pracowników socjalnych jako wymagające pomocy, otrzymywały pomoc adekwatną do ich potrzeb – w formie usług opiekuńczych, zasiłków lub innych form wsparcia.

(akta kontroli tom III str. 1117-1119)

Ośrodek prowadził systematyczne działania w zakresie rozpoznawania i monitorowania sytuacji osób starszych zamieszkujących na terenie Gminy. Działania te zostały ujęte w dokumentach strategicznych Gminy, w szczególności w: Strategii, Rocznym planie pracy MGOPS oraz planach pracy pracowników socjalnych. Celem zaplanowanych działań było zarówno bieżące diagnozowanie sytuacji osób starszych, jak i prognozowanie potrzeb w perspektywie kilku i kilkunastu lat. Monitoring miał na celu wczesne rozpoznawanie zagrożeń (samotność, niepełnosprawność, ubóstwo, pogorszenie stanu zdrowia), a także przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu seniorów. Monitoring sytuacji osób starszych odbywał się w sposób ciągły i planowy, poprzez: regularne wizyty i wywiady środowiskowe prowadzone przez pracowników socjalnych; aktualizację danych w systemie informatycznym MGOPS; współpracę z lokalnymi instytucjami²¹ analizę informacji napływających z innych źródeł – zgłoszenia mieszkańców, Urzędu Miasta i Gminy, szkół, szpitala, Straży Miejskiej; spotkania zespołu interdyscyplinarnego w ramach Gminnego Zespołu ds. Przeciwdziałania Przemocy, które obejmowały również przypadki osób starszych wymagających wsparcia. Monitoring obejmował przede wszystkim osoby starsze, które:

²¹ Placówkami POZ, Policją, parafiami, Klubami Seniora, sołtysami, organizacjami pozarządowymi.

korzystały z pomocy społecznej (świadczenia pieniężne, usługi opiekuńcze, posiłki, praca socjalna); były wcześniej rozpoznane jako samotne, schorowane lub pozbawione wsparcia rodziny; zostały wskazane przez instytucje współpracujące lub mieszkańców.

Wobec seniorów, którzy jeszcze nie wymagali pomocy, lecz w najbliższym czasie mogą jej potrzebować, MGOPS zaplanował i realizował działania o charakterze profilaktycznym i aktywizującym²². Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że planowanie i prowadzenie monitoringu pozwoliło na wczesne rozpoznawanie zagrożeń wśród osób starszych, w tym zwłaszcza tych, które nie były dotychczas podopiecznymi Ośrodka. Dzięki temu możliwe było objęcie ich działaniami prewencyjnymi i integracyjnymi, co sprzyjało utrzymaniu samodzielności seniorów i ograniczeniu konieczności interwencyjnego udzielania pomocy w przyszłości.

(akta kontroli tom III str. 1119-1121)

Ośrodek nie prowadził monitoringu potrzeb osób starszych, które były pozbawione dostępu do transportu własnego i komunikacji publicznej. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że wiedza o tym problemie miała charakter rozproszony i pochodziła głównie z rozpoznania środowiskowego dokonywanego przez pracowników socjalnych w trakcie pracy terenowej, w ramach wywiadów środowiskowych oraz kontaktów z sołtysami i lokalnymi liderami. Trudności w zakresie mobilności osób starszych zamieszkujących w rozproszonej zabudowie lub w małych miejscowościach były identyfikowane indywidualnie – przede wszystkim w kontekście zapewnienia dostępu do usług opiekuńczych, świadczeń zdrowotnych czy uczestnictwa w zajęciach integracyjnych²³.

(akta kontroli tom III str. 1121-1122)

1.4. Samotność wśród osób starszych

Ośrodek nie podejmował działań w celu zidentyfikowania wszystkich samotnych osób starszych z terenu Gminy. Z wyjaśnień Dyrektora MGOPS wynika, że informacje o samotnych osobach starszych pozyskiwano głównie w wyniku samodzielnych zgłoszeń, informacji przekazywanych przez rodziny, sąsiadów,

²² M.in.: poprzez pracę socjalną ukierunkowaną na utrzymanie samodzielności i podtrzymywanie więzi społecznych; udział w zajęciach Klubu Seniora (spotkania tematyczne, gimnastyka, warsztaty rękodzieła, zajęcia komputerowe, spotkania z dietetykiem i psychologiem); organizację imprez i wydarzeń integracyjnych (Dzień Seniora, Dzień Babci i Dziadka, spotkania wigilijne, pikniki międzypokoleniowe); promowanie wolontariatu senioralnego, w tym wsparcia wzajemnego osób starszych w ramach grup samopomocowych; działania informacyjne i profilaktyczne, tj. rozpowszechnianie ulotek, informatorów o dostępnych formach pomocy, przekazywanie informacji poprzez media społecznościowe, szkolenia z zakresu bezpieczeństwa z udziałem Komendy Powiatowej Policji w Piasecznie, Powiatowego Rzecznika Konsumentów, Straż Miejską w Piasecznie; współpracę z Gminną Biblioteką Publiczną, szkołami i organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia oferty aktywizacyjnej; zapewnienie wsparcia psychologicznego (dyżury psychologa współpracującego z MGOPS); zapewnienie dostępu do porad prawnych.

²³ W celu ograniczenia negatywnych skutków braku dostępu do transportu, Ośrodek podejmował i planował następujące działania:

- organizował usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, co pozwalało ograniczyć konieczność przemieszczania się osób starszych w celu załatwiania codziennych spraw;
- współpracował z organizacjami pozarządowymi oraz jednostkami MGOSP w zakresie zapewnienia doraźnego dowozu seniorów (np. do placówek zdrowia lub na zajęcia w klubie seniora);
- rozpoznawał potrzeby transportowe w ramach wywiadów środowiskowych i przekazywał informacji władzom Gminy – w celu wykorzystania przy planowaniu lokalnych inicjatyw (np. uruchomienia transportu gminnego lub tzw. transportu na żądanie);
- współpracował z Gminnym Centrum Kultury i sołectwami przy organizacji wydarzeń międzypokoleniowych i integracyjnych, z zapewnieniem dojazdu dla osób mniej mobilnych.

znajomych, członków lokalnej społeczności oraz przedstawicieli instytucji współpracujących z Gminą²⁴.

MGOPS nie prowadził odrębnego rejestru samotnych osób starszych, jednak dane dotyczące tej grupy były gromadzone, w ramach realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, w systemie informatycznym Pomost. Informacje o osobach starszych zamieszkujących samotnie znajdowały się m.in. w wywiadach środowiskowych, planach pomocy oraz w bazach danych osób korzystających ze świadczeń i usług opiekuńczych. Dane te były aktualizowane, w miarę pojawiania się zmian w sytuacji życiowej podopiecznych lub przy ponownym rozpoznaniu środowiska. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że niektóre osoby starsze odmawiały przyjęcia pomocy, uważając, że wciąż są wystarczająco samodzielne, mimo że ich stan zdrowia wskazywał na konieczność wsparcia. W takich sytuacjach dużą rolę odgrywał Zespół ds. Usług, który prowadził rozmowy motywujące i budował relacje opartą na zaufaniu, a także wolontariusze oraz psycholog, którzy pomagali w przełamaniu oporu i obaw seniorów związanych z przyjęciem pomocy.

(akta kontroli tom III str. 1088, 1113-116)

W ramach kontroli skierowana została do 40 osób starszych korzystających z usług MGOPS ankieta dotycząca poczucia więzi z innymi ludźmi i relacji społecznych oraz skuteczności otrzymywanej pomocy. Ankietę wypełniło 40 seniorów, w tym 13 samotnych. 17 z 40 przyznało, że brak im naprawdę bliskiego przyjaciela (odpowiedzi zdecydowanie tak i raczej tak). 10 oceniło, że czują się odizolowane od innych ludzi – brakuje ludzi wokół nich, a osiem przyznało, że czują się wykluczone.

(akta kontroli tom III str. 1154-1157)

Ośrodek realizował zadania ujęte w polityce społecznej wobec osób starszych, w zakresie przeciwdziałania samotności, poprzez m.in. włączenie ich w życie społeczne i kulturalne. Istotną rolę odgrywały tu DDS oraz Kluby Seniora. Według wyjaśnień Dyrektor MGOPS były one najskuteczniejszą formą pomocy przeciwdziałającą izolacji społecznej. Seniorzy byli tam objęci aktywizacją społeczną, otrzymywali wsparcie emocjonalne i informacyjne, pomoc w codziennych sprawach. Uczestnicy brali udział w warsztatach kreatywnych, spotkaniach integracyjnych, wyjściach kulturalnych, zajęciach ruchowych – co w wymierny sposób wpływało na ich stan psychiczny, poczucie sprawczości i przynależności. Dyrektor podkreśliła, że szczególnie skuteczne okazały się działania łączące relację z konkretnym wsparciem – rozmowy czy uczenie obsługi smartfonów były pretekstem do budowania zaufania i otwarcia się seniorów na szerszą pomoc. Zdaniem Dyrektora sprawdzało się poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i prawne) oraz pomoc w kontaktach z instytucjami. Często to właśnie wtedy rozwiązywane były problemy ukrywane przez lata, tj. osamotnienie, zaległości administracyjne czy zagubienie w cyfrowym świecie. Nowe narzędzia – takie jak teleopieka, wolontariat senioralny oraz telefon zaufania dla seniorów – jeszcze bardziej rozszerzyły zakres wsparcia i pozwoliły dotrzeć do osób samotnych potrzebujących, które dotychczas nie korzystały z żadnej pomocy instytucjonalnej.

(akta kontroli tom III str. 1114)

Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że najbardziej powszechnymi i skutecznymi formami wsparcia dla osób samotnych świadczonymi przez MGOPS były:

²⁴ Np. placówki ochrony zdrowia, sołtysi, pracownicy służb porządkowych, organizacje pozarządowe, działacze społeczni, radni, pracownicy oświaty, grupy senioralne.

- usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, które umożliwiały seniorom pozostanie w znanym i bezpiecznym środowisku²⁵;
- usługi sąsiedzkie, oparte na relacjach zaufania i bliskości²⁶;
- pomoc finansowa i rzeczowa, w tym dostarczanie posiłków z miejskiej jadłodajni;
- kierowanie do DPS w sytuacjach pogarszającego się stanu zdrowia lub braku możliwości dalszego funkcjonowania w środowisku domowym;
- uczestnictwo w ofercie Klubów Seniora oraz DDS, które nie tylko aktywizowało, ale także umożliwiało nawiązanie relacji z rówieśnikami, przełamanie samotności i zachowanie aktywności intelektualnej oraz społecznej;
- teleopieka, wolontariat senioralny oraz telefon zaufania dla seniorów.

Dyrektor Ośrodka podkreśliła, że celem wsparcia samotnych osób starszych było dążenie do tego, aby pomoc aktywizowała, przeciwdziałała osamotnieniu, a w efekcie poprawiała jakość życia seniorów w sposób całościowy.

(akta kontroli tom III str. 1114-1115)

1.5. Formy pomocy osobom starszym realizowane na terenie Gminy

W latach 2022-2025 (I półrocze) na terenie Gminy świadczone osobom starszym opiekę w formie:

- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania - objęto nimi odpowiednio: 216, 242, 270 i 259 osób (w tym usługi dla 20 osób były finansowane w ramach Projektu „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RWS)”;
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich – objęto nimi po 11 osób w 2024 r. i w I połowie 2025 r. (w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów”);
- usług asystencji osobistej w ramach Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – objęto nimi trzy osoby w 2022 r., pięć osób w 2023 r., sześć osób w 2024 r. i 12 w I połowie 2025 r.;
- ośmiu Klubów Seniora, dwóch Klubów Senior+ i Dziennego Domu Seniora+ – uczęszczało do nich 690 osób w 2022 r., 773 osób w 2023 r., 835 osób w 2024 r. i 827 w I połowie 2025 r.;
- zakupów i transportu w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” Moduł I – objęto nimi w 2022 r. 71 a w 2023 r. 41 osób;
- tzw. opieki na odległość – opasek bezpieczeństwa w ramach Programu „Korpus Wsparcia Seniorów” Moduł II – w latach 2022-2023 korzystało z nich po 25 a w 2024 r. i w I połowie 2025 r. po 97 osób;
- opieki wytchnieniowej w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa” – w latach 2022-2025 (I połowa) objętych było nimi odpowiednio sześciu, sześciu, ośmiu i pięciu opiekunów osób starszych.

W okresie objętym kontrolą liczba osób starszych z terenu Gminy przebywających w DPS wynosiła odpowiednio 53, 55, 55 i 52.

(akta kontroli tom III str. 1104-1105)

²⁵ Zakres tych usług – od pomocy w zakupach, przez przygotowanie posiłków, po wsparcie w higienie osobistej – stanowił fundament codziennego funkcjonowania wielu samotnych osób starszych. Ich skuteczność wynikała z indywidualnego podejścia i ciągłego dostosowywania zakresu wsparcia do aktualnego stanu zdrowia i potrzeb seniora.

²⁶ Ich atutem był brak potrzeby „budowania relacji od nowa”, ponieważ pomoc świadczona była przez osoby znane, często związane emocjonalnie z seniorem.

W latach 2022-2025 (I połowa), dominującą formą wsparcia dla osób starszych na terenie Gminy były usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania oraz zajęcia w Klubach Seniora i DDS.

Najważniejszym miejscem zrzeszającym działania skierowane do seniorów było Centrum Aktywności Seniora „Przystań pod Klonami”, działające w strukturze MGOPS od 2022 r. Ponadto w Gminie działało osiem ośrodków wsparcia w formie Klubów Seniora²⁷ i dwa Kluby Senior+²⁸.

Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że: MGOPS wprowadzał szereg projektów, programów i inicjatyw o charakterze zarówno pomocowym, jak i integracyjnym, adresowanych do seniorów, a oferta Ośrodka była nie tylko szeroka, ale także innowacyjna, opierała się na unikalnych programach lokalnych, wykorzystujących nowoczesne rozwiązania w zakresie usług społecznych, animacji środowiskowej czy partnerstwo międzyinstytucjonalne. Priorytetem pozostawała jednak polityka senioralna. Dyrektor podkreśliła, że Gmina dostrzegała zmieniającą się strukturę demograficzną i rosnące potrzeby osób starszych, podejmowała liczne inicjatywy mające na celu nie tylko zapewnienie wsparcia opiekuńczego, ale również aktywizację, integrację i włączenie społeczne seniorów. Władze samorządowe, we współpracy z MGOPS, konsekwentnie realizowały wizję Piaseczna jako Gminy przyjaznej seniorom – nowoczesnej, otwartej i świadomie rozwijającej politykę senioralną.

(akta kontroli tom I str. 194-196, tom II str. 805-823, 894-915, 1003-1029, tom III str. 1127-1128, 1139-1152)

W Gminie dostępne były formy pomocy osobom starszym realizowane w ramach programów resortowych, tj.: „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, Programu wieloletniego Senior+ na lata 2021-2025²⁹, „Opieka wytchnieniowa”, „Korpus wsparcia seniorów” Moduł I i II, „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RWS)”.

(akta kontroli tom III str. 1107)

W okresie objętym kontrolą Ośrodek uruchomił nowe formy pomocy, tj. DDS, usługi sąsiedzkie, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, obejmujące osoby w wieku 60+ świadczone w ramach projektu „Zwiększenie samodzielności Seniorów w Miejscu Zamieszkania”. W odpowiedzi na rosnące potrzeby emocjonalne osób starszych w październiku 2025 r. uruchomiony został senioralny telefon zaufania. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że MGOPS podjęła działania w celu uruchomienia kolejnego Klubu Seniora w Chojnowie. Nowy Klub Seniora będzie miał na celu nie tylko przeciwdziałanie izolacji społecznej osób starszych, ale również aktywizację mieszkańców.

(akta kontroli tom III str. 1129, 1135-1138, 1211)

Gmina w latach objętych kontrolą, we współpracy z Powiatem Piaseczyńskim, organizowała transport dla osób z niepełnosprawnościami, w tym dla osób powyżej 60. roku życia, w formule „door-to-door”. Seniorzy mogli skorzystać

²⁷ Kluby Seniora w: Jastrzębiu (60 osób), Gołkowie (70 osób), Głuskowie (55 osób), Woli Gołkowskiej (33 osoby), Zalesiu Górnym (70 osób), Złotokłosie (50 osób), Żabieńcu (59 osób) i Runowie (35 osób), a także Kluby Senior+ w Józefosławiu (100 osób) i Piasecznie (160 osób).

²⁸ W każdym Klubie pracował koordynator odpowiedzialny za bieżące funkcjonowanie placówki oraz bezpośredni kontakt z uczestnikami – to z nim seniorzy konsultowali propozycje zajęć i planowanych inicjatyw. Oferta Klubów obejmowała różnorodne aktywności, takie jak warsztaty artystyczne, zajęcia sportowe, wsparcie w zakresie obsługi komputera czy ćwiczenia wspomagające pamięć. Organizowane były także spotkania kulinarne, warsztaty tematyczne, wycieczki oraz wyjścia do teatru.

²⁹ Dalej: Program „Senior+”.

z transportu m.in. do lekarza lub w celu załatwienia spraw urzędowych – również poza obszarem Gminy³⁰. Ww. usługa dla seniorów była częściowo odpłatna³¹. Ponadto Gmina, w ramach realizacji zadań związanych z organizacją wyborów, zapewniła bezpłatny transport³² dla osób, które najpóźniej w dniu głosowania ukończyły 60 lat. Podczas wyborów Prezydenta RP zarządzonych na dni 18 maja i 1 czerwca 2025 r., przewieziono 40 osób deklarujących potrzebę transportu do i z lokalu wyborczego. Ponadto MGOPS posiadał busa, którym seniorzy dowożeni byli do placówek służby zdrowia i urzędów.

(akta kontroli tom III str. 1129-11131)

MGOPS informował o możliwości uzyskania pomocy przez osoby starsze m.in. na spotkaniach w Rejonowym Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów w Piasecznie oraz w Klubach Seniora. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że pracownicy socjalni mieli stały kontakt z miejscowym szpitalem i przychodniami, pielęgniarzami środowiskowymi, a także ze Strażą Miejską i Policją. Służby te, poprzez stałą współpracę z Ośrodkiem, były źródłem rzetelnej informacji o możliwościach uzyskania pomocy przez osoby starsze. Informacje o działaniach i ofercie wsparcia MGOPS publikowane były w lokalnej prasie, na stronie internetowej Ośrodka, na portalach społecznościowych.

(akta kontroli tom III str. 1131)

Ponadto Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Piasecznie³³ organizował zajęcia gimnastyczne i brydża sportowego dla seniorów. GOSiR wspierał Ośrodek w organizacji co roku wydarzenia pn. „Piaseczyńskie Senioralia – Senioralna Olimpiada”, którego celem była promocja zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej wśród osób starszych. Centrum Kultury w Piasecznie prowadziło Uniwersytet Trzeciego Wieku, a także wspierało działalność amatorskiego teatru seniorów pn. „Peronówka”, oferując profesjonalną opiekę artystyczną, pomoc w organizacji prób i przedstawień oraz reżyserię. Biblioteka Publiczna organizowała dla seniorów bezpłatne kursy komputerowe.

(akta kontroli tom III str. 1131)

Ośrodek współpracował z lokalnymi organizacjami pozarządowymi³⁴. Wspólnie z lokalnymi jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej organizował szkolenia z zakresu bezpieczeństwa. MGOPS współpracował także z lokalnymi Kołami Gospodyń Wiejskich. Dyrektor wyjaśniła, że podczas tegorocznego wydarzeń pn. „Senioralny Przegląd Talentów” oraz konkursu „Mister Senior Piaseczna 2025”, zaprezentowały się Koła Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy, skupiające w dużej mierze osoby 60+ oraz promujące aktywność międzypokoleniową.

(akta kontroli tom III str. 1131-1132)

1.6. Finansowanie pomocy świadczonej osobom starszym

Wydatki na pomoc społeczną, w latach 2022-2024, wyniosły kolejno: 24 265,9 tys. zł (przy początkowo planowanych 17 781,3 tys. zł); 27 475,6 tys. zł (przy

³⁰ Np. do Mazowieckiego Centrum Rehabilitacji „Stocer” Sp. z o.o., do Warszawy (np. do szpitala Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji) lub do Narodowego Instytutu Kardiologii w Aninie.

³¹ Opłaty za przejazdy wynosiły: 10 zł brutto – za kurs do 15 km, 20 zł brutto – za kurs powyżej 15 km; 200 zł brutto – za cztery tygodnie korzystania z kursów planowanych lub 50 zł brutto tygodniowo.

³² Zgodnie z art. 37e ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365).

³³ Dalej: GOSiR.

³⁴ Tj.: Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Stowarzyszenie Kobiety Ziemi Piaseczyńskiej, Fundacja „Żyj Aktywnie po 50-tce”, Stowarzyszenie Niewidomych i Ich Opiekunów, Anioły Floriana, Dunaj Instytut Dialogu, Związek Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych, Uniwersytet Trzeciego Wieku prowadzony przez Centrum Kultury.

początkowo planowanych 24 009,2 tys. zł); 34 648,6 tys. zł (przy początkowo planowanych 32 202,0 tys. zł).

(akta kontroli tom III str. 1106, 1184)

MGOPS przedkładał Burmistrzowi Miasta i Gminy Piaseczno³⁵ plany finansowe, które każdorazowo były uwzględniane³⁶. Główna Księgowa wyjaśniła, że wydatki w dziale 852 (pomoc społeczna), zostały zrealizowane na poziomie wyższym od początkowo planowanego m.in. z powodu wprowadzenia do realizacji nowych zadań.

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektor MGOPS dotychczas nie wystąpiła sytuacja, w której odmówiono udzielenia wsparcia z powodu braku środków finansowych lub niskiego poziomu zatrudnienia. Jej zdaniem, Gmina dobrze rozpoznawała potrzeby osób starszych i prowadziła konsekwentne działania na rzecz ich wsparcia. Władze samorządowe wykazywały dużą otwartość i przychylność wobec seniorów, traktując politykę senioralną jako istotny element lokalnej polityki społecznej. Dyrektor podkreśliła, że Gmina ponosiła znaczne wydatki, aby zapewnić osobom starszym realną pomoc.

(akta kontroli tom III str. 1184, 1210)

W latach objętych kontrolą na finansowanie podstawowych form opieki nad osobami starszymi (art. 50-54 ustawy o pomocy społecznej) w Gminie wydatkowano następujące kwoty:

- na usługi opiekuńcze odpowiednio: w 2022 r. 1440,0 tys. zł (216 osób), w 2023 r. 2072,0 tys. zł (242 osoby), w 2024 r. 2835,5 tys. zł (270 osób) i w I poł. 2025 r. 1732,0 tys. zł (239 osób); ponadto w I poł. 2025 r. sfinansowano usługi opiekuńcze z projektu „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RWS)” w wysokości 5,7 tys. zł (dla 20 osób);
- na usługi asystencji osobistej dla osób starszych: w 2022 r. 32,3 tys. zł (dla trzech osób), w 2022 r. 41,8 tys. zł (dla pięciu osób), w 2024 r. 70,5 tys. zł (dla sześciu osób) i w I poł. 2025 r. 52,2 tys. zł (12 osób);
- na funkcjonowanie Klubów Seniora, DDS i Klubów Seniora+: w 2022 r. 1008,5 tys. zł (690 osób), w 2023 r. 4364,4 tys. zł (773 osób), w 2024 r. 5351,5 tys. zł (835 osób), a w I poł. 2025 r. 2144,7 tys. zł (827 osób);
- na kierowanie osób do DPS w 2022 r. 2057,1 tys. zł (53 osoby), w 2023 r. 2539,9 tys. zł (55 osób), w 2024 r. 2785,3 tys. zł (55 osób), a w I poł. 2025 r. 1587,9 tys. zł (52 osoby);
- na usługi opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób starszych finansowane z Programu „Opieka wytchnieniowa”: w 2022 r. 42,3 tys. zł (dla sześciu osób), w 2023 r. 42,7 tys. zł (dla sześciu osób), w 2024 r. 52,8 tys. zł (dla ośmiu osób) i w I poł. 2025 r. 11,0 tys. zł (dla trzech osób);
- na zakupy, transport, opaski bezpieczeństwa i usługi opiekuńcze dla osób starszych w formie usług sąsiedzkich współfinansowane z Programu „Korpus wsparcia seniorów”: w 2022 r. 69,2 tys. zł (dla 96 osób), w 2023 r. 88,1 tys. zł (dla 66 osób), w 2024 r. 93,0 tys. zł (dla 108 osób) i w I połowie 2025 r. 44,3 tys. zł (dla 108 osób).

³⁵ Dalej: Burmistrz.

³⁶ W latach 2022-2024 OPS przedłożył Burmistrzowi: 170 wniosków o zmianę planów finansowych na 2022 r.; 197 wniosków o zmianę planów finansowych na 2023 r.; 213 wniosków o zmianę planów finansowych na 2024 r. Wszystkie wnioski o zmiany w planach finansowych zostały uwzględnione przez Burmistrza.

Rodzinnych domów pomocy dla osób starszych oraz mieszkań treningowych i wspomaganych w Gminie nie prowadzono.

W latach 2022-2025 (do 30 czerwca), przeciętne roczne wydatki na jedną osobę z tytułu:

- świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych, wynosiły 8,4 tys. zł;
- świadczenia usług opiekuńczych dla osób starszych w formie usług sąsiedzkich, wynosiły 2,5 tys. zł;
- świadczenia usług asystencji osobistej dla osób starszych, wynosiły 7,6 tys. zł;
- funkcjonowania klubów samopomocy dla osób starszych, wynosiły 4,1 tys. zł;
- pobytu osób starszych w domach pomocy społecznej wynosiły 41,7 tys. zł.

Dyrektor Ośrodka podkreśliła, że najdroższą formą opieki nad osobami starszymi było umieszczanie seniorów w DPS. Pomimo tego, że każda osoba skierowana do takiej placówki ponosiła odpłatność w wysokości 70% swojego dochodu, obciążenie dla budżetu Gminy pozostawało bardzo wysokie. Dlatego MGOPS podejmował szereg działań mających na celu jak najdłuższe utrzymanie osób starszych w ich dotychczasowym środowisku.

(akta kontroli tom III str. 1106-1107, 1210)

W latach 2022-2025 (do 30 czerwca) jednostka kontrolowana na usługi dla osób starszych pozyskała łącznie: 397,9 tys. zł z programu „Korpus Wsparcia Seniorów”, 2000,8 tys. zł z Programu „Senior+”, i 232,1 tys. zł z Projektu „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RWS)”. Kwota wydatkowych środków z ww. programów wyniosła odpowiednio: 206,2 tys. zł, 957,8 tys. zł, 1342,9 tys. zł, 385,2 tys. zł, 5,7 tys. zł.

Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że środki pozyskane w ramach realizowanych Programów nie zostały w pełni wydatkowane z uwagi na opóźnienia w ich przekazywaniu do Gminy. Dyrektor podkreśliła, że do dnia 30 czerwca 2025 r. nie wpłynęły żadne środki finansowe przeznaczone na rok bieżący w ramach programu Senior+. Tego rodzaju opóźnienia w przekazywaniu dotacji skutkowało znacznym skróceniem czasu przeznaczonego na ich wykorzystanie, co w konsekwencji utrudniało realizację zaplanowanych przedsięwzięć. Pomimo podejmowanych przez Gminę i MGOPS działań mających na celu sprawne pozyskiwanie, planowanie i wykorzystywanie środków finansowych, istniały czynniki zewnętrzne, które pozostawały poza wpływem jednostki. Należały do nich m.in. opóźnienia w przekazywaniu decyzji o przyznaniu dotacji, zmiany harmonogramów naborów czy terminy podpisywania umów z instytucjami zarządzającymi programami. Były to okoliczności niezależne od Ośrodka, które w praktyce ograniczały możliwości pełnego i terminowego wykorzystania przyznanych środków. W związku z późnym przekazaniem środków finansowych, aby zapewnić ciągłość realizacji programów oraz utrzymać zaplanowany poziom wsparcia dla mieszkańców, w niektórych przypadkach zaistniała konieczność czasowego finansowania zadań ze środków własnych Gminy.

(akta kontroli tom III str. 1107, 1209)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w badanym obszarze. MGOPS rzetelnie identyfikował potrzeby osób starszych w zakresie opieki w miejscu zamieszkania oraz zapewniał jej dostępność.

Pracownicy socjalni posiadali wiedzę o osobach potrzebujących pomocy na ich terenie. Ośrodek oferował seniorom wyjątkowo szeroką ofertę form wsparcia.

OBSZAR

2. Prawidłowość i skuteczność realizacji wybranych form opieki w miejscu zamieszkania nad osobami starszymi

Opis stanu faktycznego

2.1. Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym w miejscu zamieszkania

W latach 2022-2024 i 2025 r. (koniec I półrocza) liczba osób ubiegających się o przyznanie usług opiekuńczych świadczonych osobom starszym w miejscu zamieszkania (na podstawie ustawy o pomocy społecznej) wynosiła: 234 w 2022 r.; 261 w 2023 r.; 298 w 2024 r. i 257 w I półroczu 2025 r. Liczba wydanych decyzji pozytywnych, przyznających ww. świadczenia wyniosła odpowiednio: 369 w 2022 r., tj. 99,7%; 408 w 2023 r., tj. 100%; 279 w 2024 r., tj. 100% i 273 w 2025 r., tj. 100%. W kontrolowanym okresie nie było przypadku oczekiwania na rozpatrzenie wniosku w sprawie przyznania ww. usługi, a średni czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosku wynosił 14 dni. Niektóre z ww. osób zrezygnowały z tych usług. W poszczególnych latach było to odpowiednio: 28, 48, pięć i 20 osób. W okresie objętym kontrolą MGOPS wydał jedną decyzję o odmowie przyznania ww. świadczenia³⁷. Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym w miejscu zamieszkania, w 2025 (I półrocze) realizowane były również w ramach Programu „Zwiększenie samodzielności seniorów w miejscu ich zamieszkania (RWS)”. Do 30 czerwca 2025 r. usługami z tego Programu objęto 20 osób. Średni czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosku wyniósł siedem dni.

(akta kontroli tom III str. 1104-1105, 1108-1109, 1212)

Szczegółowym badaniem objęto dokumentację³⁸ dotyczącą dziewięciu osób starszych korzystających z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (świadczonych w oparciu o ww. ustawę). W każdym z badanych przypadków pomocy udzielono na wiosek osoby zainteresowanej. Wszystkie złożone wnioski dotyczyły (jedynie) udzielenia pomocy w formie usług opiekuńczych zostały rozpatrzone pozytywnie. Każdorazowo, w prawidłowy³⁹ sposób przeprowadzony został wywiad środowiskowy, zaś czas jaki upłynął pomiędzy datą złożenia wniosku a przeprowadzeniem ww. wywiadu, nie przekroczył pięciu dni. W pięciu z dziewięciu przypadków (55,6%) zachodziła potrzeba aktualizacji wywiadu m.in. z powodu zmiany kryterium dochodowego i zmiany wykonawcy usługi.

W prawidłowy sposób rozpoznawano sytuację seniorów w zakresie majątkowym, dochodowym i rodzinnym. We wszystkich badanych przypadkach wywiad zawierał diagnozę sytuacji osoby starszej. Przyznana (wnioskowana) forma opieki była zróżnicowana czasowo i opiewała od jednej do 28 godzin w ujęciu tygodniowym. Każdorazowo sporządzono zakres usług opiekuńczych. Zakres usług dotyczył zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, m.in.: pomocy w utrzymaniu higieny osobistej i porządku w mieszkaniu, przygotowywania prostych posiłków, umawiania wizyt lekarskich. Na podstawie zebranych

³⁷ Po zgłoszeniu prośby o pomoc w formie usług opiekuńczych osoba składająca wniosek nie przedłożyła dokumentów niezbędnych do przyznania usług i nie była zainteresowana współpracą z pracownikiem socjalnym.

³⁸ Wybranych według osądu kontrolera.

³⁹ Zgodnie z rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. poz. 893, ze zm.).

dokumentów i oceny sytuacji osoby starszej (we wszystkich przypadkach) pracownik socjalny przygotował plan pomocy, który był następnie realizowany. Okres jaki upłynął od otrzymania pisemnego wniosku o przyznanie pomocy, do wydania decyzji przyznającej tylko w dwóch przypadkach przekroczył siedem dni, zaś decyzja została (každorazowo) wydana przez osoby uprawnione posiadające stosowne upoważnienie Burmistrza. Wydane decyzje zawierały wszystkie wymagane elementy oraz szczegółowy zakres i wymiar usług, w tym miejsce i okres świadczeń. Odpłatność za świadczone usługi ustalona została procentowo wobec aktualnej ceny usługi za jedną godzinę (od 0% do 20 % ceny), w sposób i w wymiarze zgodnym z postanowieniami uchwał Rady Gminy⁴⁰. W trakcie korzystania z przyznanego świadczenia jedna osoba złożyła wniosek o umieszczenie w DPS.

Seniorzy potwierdzali wykonywanie usług w określone dni podpisując indywidualną kartą usług pracy opiekuna. Z prowadzonej w MGOPS dokumentacji nie wynikało jednak, w jakich godzinach świadczone były usługi i czy faktyczny zakres realizowanych usług był zgodny z przyznanymi usługami. Szczegóły opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

Tylko w dwóch przypadkach i tylko raz w roku odbyły się wizyty monitorujące w miejscu świadczenia usług realizowane przez pracownika socjalnego. Szczegóły opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom III str. 1214-1367)

2.2. Specjalistyczne usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym w miejscu zamieszkania

MGOPS nie realizował specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych osobom starszym w miejscu zamieszkania. W 2025 r. jedna osoba, która złożyła wniosek o te usługi zrezygnowała z ubiegania się o świadczenie.

(akta kontroli tom III str. 1368)

2.3. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich

W 2024 r. i 2025 r. o przyznanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich świadczonych osobom starszym ubiegało się odpowiednio 12 i 11 osób. W ww. latach nie było przypadków decyzji odmawiających przyznania ww. świadczenia. W 2024 r. MGOPS wydał jedną decyzję o umorzeniu postępowania dotyczącą ww. świadczenia⁴¹. Nie było przypadku rezygnacji z tych usług. Średni czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosku wyniósł trzy dni.

(akta kontroli tom III str. 1104, 1108, 1369)

Badaniem objęto dokumentację sześciu spraw⁴² dotyczących przyznania osobom starszym świadczeń w postaci usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich. Pomoc ta realizowana była w oparciu o Program „Korpus Wsparcia Seniorów”. Analiza wybranych do badania spraw wykazała, że każdorazowo złożony został przez zainteresowanego ustny wniosek, w którym wnioskowano (wyłącznie) o ww. usługi opiekuńcze. Nie było

⁴⁰ Uchwałą Nr 541/XXIV/2004 z dnia 22 czerwca 2004 r., a następnie uchwałą Nr 1518/LXXX/2024 z dnia 31 stycznia 2024 r.

⁴¹ Po zgłoszeniu prośby o pomoc w postaci usług opiekuńczych osoba składająca wniosek złożyła pisemną rezygnację z pomocy w ww. formie.

⁴² Wybranych według osądu kontrolera.

przypadków by osoba ubiegała się o umieszczenie w DPS lub innych instytucjach opieki całodobowej. We wszystkich sprawach prawidłowo został przeprowadzony wywiad środowiskowy i nie zaszła konieczność jego aktualizacji. Wywiady te były realizowane bezzwłocznie, tj. tego samego dnia lub po upływie jednego dnia. We wszystkich badanych przypadkach prawidłowo rozpoznawano sytuację wnioskodawcy, a w wywiadach zawarty został opis sytuacji osobistej, rodzinnej, dochodowej i majątkowej zainteresowanego. Wywiady środowiskowe zawierały diagnozę sytuacji osób ubiegających się o przyznanie pomocy oraz wnioski pracownika socjalnego. W wyniku przeprowadzonych wywiadów przyznano wnioskowaną przez nich formę opieki. Dla każdej osoby korzystającej z usług opiekuńczych opracowano indywidualny zakres usług, który obejmował pomoc w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, oraz w miarę potrzeb i możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. We wszystkich badanych sprawach opracowano plan pomocy seniorowi. Wszystkie osoby świadczące usługi sąsiedzkie spełniały wymogi określone w art. 50 ust. 4a ustawy o pomocy społecznej.

Decyzje przyznające ww. świadczenie były wydawane bezzwłocznie, tj. po jednym lub dwóch dniach, przez osobę uprawnioną posiadającą stosowne upoważnienie Burmistrza. Decyzje zawierały wszystkie wymagane elementy, zawierały zakres i wymiar usług oraz miejsce i okres świadczeń. Świadczona usługa była nieodpłatna dla seniora. Z osobami, które świadczyły usługi MGOPS podpisywał umowy, zaś finansowanie tych usług było oparte o środki, które zostały przyznane Gminie w ramach ww. Programu przez Wojewodę Mazowieckiego⁴³. Zakres oraz okres przyznanego świadczenia był prawidłowy i zgodny z wnioskowanym przez zainteresowanych. W trakcie korzystania z przyznanego świadczenia, żadna z korzystających z niego osób nie składała wniosku o umieszczenie w DPS.

Usługobiorcy potwierdzali wykonywanie usług w określone dni podpisując indywidualną kartą usług pracy opiekuna opatrzoną stosownymi datami. Z prowadzonej w MGOPS dokumentacji nie wynikało jednak, w jakich godzinach świadczone były usługi i czy faktyczny zakres realizowanych usług był zgodny z przyznanymi usługami. Szczegóły opisano w sekcji *stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli tom III str. 1370-1485)

2.4. Usługi asystencji osobistej w ramach Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością dla jednostek samorządu terytorialnego”

W okresie objętym kontrolą liczba osób ubiegających się w MGOPS o przyznanie usług asystencji osobistej dla osób starszych w ramach programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” wynosiła: trzy w 2022 r., po dziewięć w 2023 r. i 2024 r. i 12 w I półroczu 2025 r. W latach 2023-2024 trzem osobom odmówiono przyznania ww. usługi⁴⁴. Jedna osoba w 2023 r. zrezygnowała z ubiegania się o nie⁴⁵. Liczba osób, którym przyznano usługi asystencji osobistej

⁴³ Umowa nr WRPS-I.946.1.148.2024.MI z dnia 29 maja 2024 r.

⁴⁴ Jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka w 2023 r. trzem osobom odmówiono przyznania usług z uwagi na otrzymanie wystarczającej ilości godzin asystentury ze Starostwa Powiatowego w Piasecznie. Jednocześnie osoby te zostały wpisane na listę rezerwową. W 2024 r. trzy osoby otrzymały odmowę przyznania usług z uwagi na dużą liczbę osób oczekujących wsparcia. MGOPS brał także pod uwagę zakres potrzeb tych osób i poziom otrzymywanego wsparcia z innych źródeł.

⁴⁵ Jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka jedna osoba uznała, że ilość godzin asystenckich przyznanых w 2023 r. z ww. Programu przez Starostwo Powiatowe jest adekwatna do jej aktualnych potrzeb i zrezygnowała z pomocy w tej formie organizowanej przez Ośrodek.

wyniosła: trzy w 2022 r. (100%), pięć w 2023 r. (55,6%), sześć w 2024 r. (66,7%) i 12 w I półroczu 2025 r. (100%). Żadna z osób, które korzystały z Programu nie zrezygnowała z uczestnictwa w trakcie jego trwania.

W 2022 r. w MGOPS rekrutacja uczestników do Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022 była prowadzona przez Koordynatora Programu. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że: w 2022 r. Gmina uzyskała wysoką dotację, dlatego też wszystkie osoby, które złożyły wniosek o usługi asystenckie i spełniły kryteria formalne, zostały zakwalifikowane i przyznano im usługi w wymiarze zgodnym z wnioskowanym. W latach 2023-2025 w MGOPS opracowano i przyjęto do realizacji zasady przyznawania usług asystenckich, które określały model postępowania przy przyznawaniu tych usług⁴⁶. Rekrutacja wniosków odbywała się komisyjnie na podstawie oceny kart zgłoszeń zgodnie z ustaloną ww. procedurach punktacją. Na tej podstawie komisja sporządzała listę beneficjentów wraz z proponowaną liczbą godzin usług asystenckich, która podlegała ocenie i akceptacji Dyrektora MGOPS.

(akta kontroli tom III str. 1104, 1110, tom IV 1489, 1568-1587)

W wyniku analizy dziewięciu spraw⁴⁷ dotyczących realizacji ww. Programu ustalono, że w latach objętych kontrolą zgłaszania odbywały się poprzez składanie karty zgłoszenia stanowiącej załącznik do Programu. W ośmiu przypadkach karty te złożone zostały w MGOPS przez zainteresowaną osobę, a w jednym przez jej pełnomocnika. Karty złożone zostały wraz z wymaganymi dokumentami, w tym m.in. zaświadczeniem o stanie niepełnosprawności. Usługi asystencji zostały przyznane prawidłowo, tj. objęto nimi wyłącznie osoby, do których adresowany był Program. W 2022 r. o przyznaniu usług decydował Koordynator wyznaczony przez Dyrektora, który miał w zakresie powierzonych czynności obowiązek organizowania i prowadzenia działań związanych z realizowanymi przez MGOPS projektami i programami, skierowanymi do osób z niepełnosprawnościami. W 2022 r. ww. decyzje były podejmowane jednoosobowo i jednoetapowo. W latach 2023-2025 w MGOPS rekrutacja wniosków odbywała się dwuetapowo. Komisja składająca się z dwóch osób, sporządzała listę beneficjentów wraz z proponowaną liczbą godzin usług asystenckich (na podstawie oceny kart zgłoszeń zgodnie z ustaloną ww. procedurach punktacją), która następnie podlegała ocenie i akceptacji Dyrektora MGOPS. Okres oczekiwania na przyznanie usług asystencji był zróżnicowany i wynosił w 2022 r. od 32 do 123 dni, w 2023 r. od 38 do 278 dni, a w 2024 r. od 42 do 102 dni. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że „zróżnicowanie w okresie oczekiwania na przyznanie usług asystencji w latach 2023-2024 wynikało z daty złożenia wniosku przez uczestnika. W 2023 r. w jednym przypadku rozpatrzenie wniosku trwało 278 dni z powodu przyznanie wcześniej uczestnikowi znacznego limitu godzin asystencji przez Starostwo Powiatowe. Dyrektor wyjaśniła, że mając na uwadze racjonalność i adekwatność przyznawania wsparcia, ustalono z uczestnikiem, że wniosek zostanie rozpatrzony po wykorzystaniu godzin usług asystenckich przyznanych przez Starostwo Powiatowe. W 2024 r. w jednym przypadku rozpatrzenie wniosku trwało 102 dni z uwagi na konieczność potwierdzenia

⁴⁶ Procedura realizacji usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w gminie Piaseczno – edycja 2023, Procedura realizacji usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024, Procedura realizacji usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością dla JST – edycja 2025.

⁴⁷ Wybranych według osądu kontrolera.

w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim prawidłowości zakwalifikowania uczestnika do Programu. Uczestnik ten był mieszkańcem DPS. MGOPS jako realizator miał wątpliwości czy w takim przypadku koszt realizacji usług asystenckich byłby kosztem kwalifikowanym z Programu. Przyznana pomoc polegała na wsparciu w czynnościach samoobsługowych, prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemieszczaniu się poza miejsce zamieszkania a także podejmowaniu aktywności życiowej i komunikowaniu się z otoczeniem. Była ona zgodna z wnioskowaną przez seniorów. Ustalono, że we wszystkich zbadanych sprawach określony został rodzaj i zakres przyznanej pomocy, która była zgodna z ww. Programem, zaś asystenci realizowali wszystkie przyznane usługi. Kwalifikacje i doświadczenie osób świadczących usługi seniorom wynikały z dokumentów. Przyznany limit godzin usług asystencji wynosił: 50, 165, 169, 204,5, 260, 315, 360, 480, 840 godz. rocznie. Był on zgodny z warunkami zawartymi w Programie i poza jednym przypadkiem został wykorzystany. Koszt jednej godziny usług asystenta był zróżnicowany i wynosił od 26 zł brutto do 50 zł brutto. W żadnym z badanych przypadków nie przekroczono przyznanego limitu. Koszty związane z realizacją usług wystąpiły tylko w jednym przypadku i wyniosły 294,4 zł z tytułu zwrotu kosztów paliwa. Nie przekroczono przy tym zakładanego limitu środków przeznaczonego na te cele w Programie. W trakcie realizacji usług asystenckich cztery osoby starsze korzystały z innych form pomocy, tj. trzy z usług opiekuńczych, a jedna przebywała w DPS opłacanym przez rodzinę. Asystenci dokumentowali wykonywanie wsparcia poprzez prowadzenie kart realizacji usług asystencji osobistej. Dokumentacja ta była prowadzona rzetelnie. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że „od 2023 r. karta Programu została rozbudowana o kolumnę, w której wpisywano godziny realizacji usług. Karty usług opiekuńczych wykonywanych w MGOPS nie zawierały przedziału godzinowego ich realizacji, a jedynie daty i liczbę godzin. Zgodnie z postanowieniem Programu mówiącym o nierealizowaniu usług w tych samych godzinach, każdorazowo przy rozliczeniu karty pracy koordynator Programu kontaktował się telefonicznie lub osobiście z uczestnikiem jak i asystentem ustalając czy w godzinach realizacji usług asystenckich nie były realizowane inne usługi w tym usługi opiekuńcze”. We wszystkich badanych przypadkach asystenci opiekowali się w tym samym czasie tylko jedną osobą. Okres czasu jaki osoby starsze z niepełnosprawnością korzystały z usług asystencji był uzależniony od daty, z którą podpisana została umowa Ośrodka z asystentem i wynosił od 17 dni do 262 dni. W trakcie korzystania z przyznanego świadczenia, żadna z korzystających z niego osób starszych nie składała wniosku o umieszczenie w DPS. We wszystkich badanych przypadkach w MGOPS dokonywano oceny skuteczności udzielonego wsparcia. Nie skutkowało to zaproponowaniem seniorowi innej formy opieki.

(akta kontroli tom IV str. 1488-1587)

2.5 Zapewnienie wsparcia seniorom poprzez umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywności w ramach Programu wieloletniego Senior+ na lata 2021-2025

Na terenie Gminy funkcjonują trzy placówki Senior+: dwa Kluby Senior+ oraz DDS⁴⁸. W okresie objętym kontrolą o miejsce w DDS i w klubach Senior+ ubiegało się 637 osób w 2022 r., 745 w 2023 r., 889 w 2024 r., 896 w 2025 r. Liczba osób, którym przyznano miejsce w ww. placówkach wyniosła odpowiednio: 229 w 2022 r., tj. 36%; 348 w 2023 r., tj. 47%, 320 w 2024 r., tj. 36%, i 327 w 2025 r., tj. 36%. Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że Gmina dysponowała szeroką i zróżnicowaną ofertą wsparcia dla osób starszych, obejmującą zarówno usługi opiekuńcze, jak i działania o charakterze aktywizującym i integrującym społeczność senioralną. Jednakże, jak wynika z diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej w zakresie usług społecznych, a także z analizy liczby mieszkańców w wieku 60+ oraz osób oczekujących na miejsce w DDS i Klubie Senior+, istnieje pilna potrzeba rozszerzenia oferty tego typu usług. Z uwagi na rosnące zapotrzebowanie, zasadne jest utworzenie kolejnego ośrodka wsparcia dziennego, DDS oraz Klubu Seniora na terenie Piaseczna. Realizacja takiego przedsięwzięcia pozwoliłaby zwiększyć dostępność usług dla osób starszych, a tym samym w pełniejszy sposób odpowiadać na potrzeby lokalnej społeczności.

(akta kontroli tom III str. 1104, 1110, 1208, IV str. 1594, 1607-1611, 1650-1667)

DDS został utworzony przez Gminę w 2022 r. dzięki środkom Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, w ramach Programu „Senior+”. Placówka była przeznaczona dla osób w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo, zamieszkujących na terenie Gminy. Dom posiadał 80 miejsc. W latach 2022-2025 (do 30 czerwca) liczba osób starszych ubiegających się o umieszczenie w ww. placówce wynosiła: 123 w 2023 r., 148 w 2024 r. i 165 w I półroczu 2025 r. Liczba wydanych decyzji pozytywnych, przyznających ww. świadczenia wyniosła odpowiednio: 53 w 2023 r., tj. 43%; 74 w 2024 r., tj. 50% i 78 w 2025 r., tj. 47%. W kontrolowanym okresie nie było przypadku oczekiwania na rozpatrzenie wniosku w sprawie przyznania ww. usługi, a średni czas oczekiwania na rozpatrzenie wniosku wynosił 14 dni. Niektóre z ww. osób zrezygnowały z tych usług. W poszczególnych latach było to: 13 osób w 2023 r.; osiem osób w 2024 r. i dwie osoby w I półroczu 2025 r.

(akta kontroli tom III str. 1104, 1110, tom IV str. 1608-1611)

DDS został usytuowany w miejscu dostępnym dla seniorów w centrum Piaseczna, blisko przystanku autobusowego. Do budynku przylegał parking dla samochodów oraz duży ogród wraz z altaną. W rejonie wejścia do budynku znajdowały się dwa miejsca postojowe dla osób z niepełnosprawnością. Budynek posiadał dwie kondygnacje pozbawione barier funkcjonalnych dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami⁴⁹. Budynek spełniał minimalny

⁴⁸ Utworzony w dniu 13 lipca 2022 r. na podstawie uchwały Nr 1094/LIV/2022 Rady Gminy w Piasecznie z dnia 13 lipca 2022 r. w sprawie utworzenia ośrodka wsparcia pod nazwą „Dzienny Dom Pomocy Społecznej” w Piasecznie zmieniona uchwałą Nr 1455/LXXVII/2023 Rady Gminy w Piasecznie z dnia 15 lipca 2023 r.

⁴⁹ W tym celu zaprojektowano wszystkie wejścia do budynku bezpośrednio z poziomu terenu. Wejścia do budynku zostały oznaczone w czytelny sposób, nie posiadały progów większych niż 2 cm. Przed wejściem do budynku zostały zaprojektowane „wtopione” wycieraczki (na równym poziomie z posadzką) pełniące również funkcję ostrzegawczą, a także zmniejszające ryzyko poślizgnięcia. Szklane przegrody i drzwi były oznaczone pasami na wysokości wzroku, wszystkie szklane powierzchnie w budynku wykonane były ze szkła bezpiecznego. W budynku zapewniona była przestrzeń manewrowa dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich. Szerokości ciągów komunikacyjnych przekraczała minimalną wielkość 1,4 m. Ciągi komunikacyjne nie

standard warunków lokalowych oraz standardy określone w Programie „Senior+” ponad minimum. W obiekcie znajdowały się pomieszczenia należące do DDS oraz do Klubu „Senior+”. Na parterze budynku znajdowało się 11⁵⁰ pomieszczeń należących do DDS. Na pierwszym piętrze budynku znajdowało się dziewięć pomieszczeń należących do DDS⁵¹. Powierzchnia użytkowa przypadająca na jedno miejsce w ośrodku wynosiła 11 m² na jedną osobę, co stanowiło standard ponad określone minimum określone w dziale IV.2. Programu „Senior+”.

(akta kontroli tom IV str. 1668-1681)

W DDS zapewniano usługi od poniedziałku do piątku w godzinach 8⁰⁰-16⁰⁰. DDS oferował osobom starszym usługi, które można było podzielić na:

- socjalne, tj. ciepły posiłek, pomoc w wykonywaniu podstawowych czynności dnia codziennego (wspólna organizacja dnia, pomoc w obsłudze telefonu, pomoc w umawianiu wizyt lekarskich, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- edukacyjne rozwijające sprawność intelektualną poprzez: ćwiczenie pamięci i koncentracji; warsztaty z obsługi nowych technologii; webinar CEDUR „Bezpieczne płatności w Internecie dla seniorów”; warsztaty artystyczne; prelekcje i pogadanki o: prawach seniora, bezpieczeństwie, ochronie zdrowia, zasadach postępowania w sytuacjach kryzysowych; warsztaty zdrowego stylu życia, zajęcia relaksacyjne i oddechowe;
- kulturalno-oświatowe polegające na organizowaniu spotkań w klubach dyskusyjnych, kółku literackim „Pióra pod Klonami” i Klubie Literackim;
- aktywności ruchowej polegającej na organizowaniu gimnastyki, ćwiczenia rozciągających i oddechowych wspomagających krążenie i koncentrację, zajęć relaksacyjnych (jogi, gongów, dźwiękoterapii i aromaterapii);
- aktywizacji społecznej polegającej na organizowaniu wspólnych spotkań okolicznościowych udział w Piaseczyńskich Senioraliach, wyborów Miss/Mister Senior Piaseczna, udziale w programach telewizyjnych, tj.: „Srebrny Telefon” w TVP3, „Dobrego Dnia” w TVP 3, „Dzień dobry TVN”, pierwszego w Polsce funclub programu „Halo, tu Polsat”, prowadzeniu profilu w mediach społecznościowych Facebook oraz na TikToku;
- terapii: zajęciowej (lepienie z gliny i masy solnej), muzycznej; poznawczej (przez treningi pamięci i koncentracji, które wspierały funkcje intelektualne i zapobiegały otępieniu); społecznej i emocjonalnej (poprzez zajęcia integracyjne i spotkania z psychologiem).

posiadał progów ani innych przeszkód uniemożliwiających dostęp do pomieszczeń osobom z niepełnosprawnościami. Na pierwsze piętro można było dostać się za pomocą dźwigu osobowego, przeznaczonego dla osób z niepełnosprawnościami. Dla osób poruszających się schodami, pierwszy stopień schodów był w kontrastowym kolorze. Przy schodach były poręcze przyściennie, na końcach których zamontowane były oznaczenia dotykowe (pismo wypukłe w alfabecie Braille'a zawierające informacje o kierunku do wyjścia), końce poręczy zawinięte były w dół, tak aby nie można było zaczepić się fragmentem ubrania. Na obydwu kondygnacjach zapewniono wydzielone toalety dla osób z niepełnosprawnościami.

⁵⁰ Tj.: ogólnodostępna sala widowiskowo-szkoleniowa ze sceną pełniącą funkcję jadalni, sali spotkań wraz z kuchnią i pomieszczeniem pomocniczym; szatnia; dwie łazienki (damska i męska) wyposażone w toalety, umywalki i prysznice z krzesłkami i uchwyty pod prysznicem, dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami; trzy pomieszczenia administracyjne, łazienka i pomieszczenie socjalne dla pracowników.

⁵¹ Tj.: pokój rehabilitacyjny; pokój do odpoczynku z miejscami do leżenia; dwa pomieszczenia do terapii indywidualnej i poradnictwa (psychologicznego i prawnego); sala dydaktyczna do zajęć manualnych wyposażona w stoliki, krzesła; sala pełniącą funkcję sali do ćwiczeń z przylegającą łazienką wyposażoną w toaletę, umywalkę oraz prysznic z krzesłkiem i uchwyty pod prysznicem; dwie łazienki (damska i męska); pomieszczenie gospodarcze z pralką i suszarką.

(akta kontroli tom IV str. 1594-1598, 1682-1711)

DDS w zakresie świadczonych usług współpracował z wieloma instytucjami i organizacjami⁵², w wyniku czego uruchomiono i poszerzono zakres działań o nowe zajęcia, m.in.: szkolenia cyfrowe dla seniorów; indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem; nieodpłatne usługi fryzjerskie i kosmetyczne; warsztaty florystyczne; spotkania integracyjne dla seniorów; warsztaty i spotkania otwarte dla wszystkich mieszkańców, tj.: Senioralny Przegląd Talentów, Wybory Miss/Mister Senior, Piaseczyńskie Senioralia; wizyty w szkołach i przedszkolach z okazji rocznic i świąt oraz wizyty przedszkolaków i uczniów w DDS.

(akta kontroli tom IV str. 1598)

Kierownik DDS posiadał odpowiednie kwalifikacje, zgodne z wymogami art. 122 ustawy o pomocy społecznej. W DDS zatrudnionych było pięciu instruktorów ds. kulturalno-oświatowych (4 ½ etatu), czterech opiekunów, trzech pracowników administracyjnych, administrator budynku i trzech pracowników obsługi. Jak wyjaśniła Dyrektor Ośrodka seniorzy mający trudności w poruszaniu się mieli zapewniony transport do placówki i z powrotem do miejsca zamieszkania. DDS dysponował bussem przeznaczonym do dowozu i odwozu seniorów uczestniczących w zajęciach.

(akta kontroli tom IV str. 1599, 1602-1606)

Analiza dokumentacji sześciu⁵³ osób starszych korzystających z usług świadczonych w DDS wykazała, że w każdym przypadku pomoc udzielona została na wniosek osoby zainteresowanej. Każdorazowo, w prawidłowy sposób przeprowadzony został wywiad środowiskowy, zaś czas jaki upłynął pomiędzy datą złożenia wniosku a przeprowadzeniem ww. wywiadu nie przekroczył 10 dni. We wszystkich badanych przypadkach nie wystąpiła potrzeba aktualizacji ww. wywiadu. We wszystkich badanych przypadkach wywiad zawierał diagnozę sytuacji wnioskującego i plan pomocy. Sytuację tę rozpoznawano w prawidłowy sposób. Decyzja przyznająca świadczenia została (każdorazowo) wydana przez osobę uprawnioną posiadającą stosowne upoważnienie Burmistrza. Wydane decyzje zawierały wszystkie wymagane elementy oraz szczegółowy zakres i wymiar usług. Prawidłowo została ustalona odpłatność za korzystanie z DDS, która była ustalana na podstawie uchwał Rady Miejskiej w Piasecznie⁵⁴. Wysokość odpłatności za pobyt oraz usługi świadczone w placówce uzależniona była od sytuacji dochodowej osoby korzystającej z oferty DDS i stanowiła wartość

⁵² M.in. z: Młodzieżową Radą Gminy, Muzeum Piaseczna, Biblioteką Publiczną w Piasecznie, Instytutem Dialogu DUNAJ, Rejonowym Związkiem Emerytów i Rencistów, ZUS Piaseczno, CKR Konstancin, Powiatem Piaseczyńskim, Szkołą Policealną COSINUS, Gminnym Ośrodkiem Sportu i Rekreacji, Strażą Miejską w Piasecznie, Komendą Powiatową Policji w Piasecznie, Drużyną Pożarniczą „Anioły Floriana”, EkoBabki, Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Fundacją „Projekt Starsi”, Fundacją „Zaczyn”, Fundacją „Trampolina Rozwoju”, Związkiem Kombatantów RP i BWP w Piasecznie, Stowarzyszeniem Niewidomych w Piasecznie, Przedszkolami (nr 4, 5 i 10), Niepublicznym Żłobkiem i Przedszkolem „Brzdąc”, Niepublicznym Żłobkiem i Przedszkolem „Delfinek”, Szkołami Podstawowymi (nr 1, 2 i 5), Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Piasecznie, Domami Dzieci w Pęcherach.

⁵³ Wybraną według osądu kontrolera.

⁵⁴ Uchwały Nr 1141/LVII/2022 z dnia 21 września 2022 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i ponoszenia odpłatności za usługi świadczone w Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Piasecznie, działającym w strukturach MGOPS i uchwały Nr 11460/LXXVII/2023 z dnia 15 listopada 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i ponoszenia odpłatności za usługi świadczone w Dziennym Domu „Senior+” w Piasecznie, działającym w strukturach MGOPS.

procentową kosztu pobytu. W trakcie korzystania z przyznanego świadczenia, żadna z korzystających z niego osób starszych nie składała wniosku o umieszczenie w DPS. Niektóre z ww. osób zrezygnowały z tych usług. W poszczególnych latach było to: 13 osób w 2023 r.; osiem osób w 2024 r. i dwie osoby w I półroczu 2025 r.

Monitorowanie jakości świadczonych usług opiekuńczych odbywało się m.in. poprzez aktualizację przez pracowników socjalnych rodzinnych wywiadów środowiskowych i ich stałym kontakcie z uczestnikami. Zgodnie z wyjaśnieniami Dyrektor Ośrodka w DDS prowadzono ewaluację poprzez bieżący monitoring jakości usług. Dzięki temu możliwe było nie tylko reagowanie w nagłych przypadkach, ale także rozpoznawanie oznak pogarszającego się stanu zdrowia czy kondycji psychicznej. W związku z przekształcaniem MGOPS w Centrum Usług Społecznych⁵⁵ – w trakcie kontroli – opracowywano nowe dokumenty regulujące proces ewaluacji oraz monitoringu działań w DDS.

(akta kontroli tom IV str. 1612-1619, 1712-1765)

6. Nadzór i kontrola nad realizacją usług dla seniorów oraz ich jakością

W okresie objętym kontrolą MGOPS nie był kontrolowany w zakresie opieki nad osobami starszymi.

(akta kontroli tom IV str. 1766-1768)

Zgodnie z § 4 „Procedury przyznawania usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych”⁵⁶ monitoring usług w MGOPS był prowadzony poprzez wizyty monitorujące w miejscu świadczenia usług realizowane przez pracownika socjalnego posiadającego w zakresie obowiązków prowadzenie spraw z zakresu usług opiekuńczych. Wizyta monitorująca dokonywana miała być co trzy miesiące, a z przebiegu wizyty sporządzana ankieta. W zakresie nadzoru nad jakością opieki nad osobami starszymi Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że w MGOPS prowadzono nadzór nad realizacją usług dla osób starszych głównie w formie bieżącego monitorowania pracy opiekunów i asystentów. Odwiedzano odbiorców usług w miejscu zamieszkania, przeprowadzano rozmowy z rodziną, wywiady środowiskowe, spisywano spostrzeżenia. Wyniki nadzoru nie były każdorazowo ujmowane w odrębnych protokołach, jednak wnioski i uwagi przekazywano koordynatorowi opiekunów ustnie lub w formie notatek służbowych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości czy zgłoszonych uwag podejmowano działania naprawcze na bieżąco, co pozwalało na ich szybkie usunięcie.

(akta kontroli tom III str. 1164-1183)

W jednostce kontrolowanej nie określono procedury reklamacyjnej dotyczącej usług objętych kontrolą. W Ośrodku obowiązywała Procedura postępowania ze skargami, wnioskami i petycjami w MGOPS⁵⁷. Dyrektor i Zastępca Dyrektora przyjmowali mieszkańców w sprawach skarg i wniosków, w wyznaczonych dniach i godzinach. Informacja o terminach przyjęć mieszkańców w sprawach skarg i wniosków, była umieszczana w widocznym miejscu w Ośrodku i na stronie internetowej Ośrodka.

⁵⁵ Dalej: CUS.

⁵⁶ Stanowiącą załącznik nr 1 do zarządzenia Dyrektora MGOPS Nr DO.021.36.2021 z dnia 4 października 2021 r., dalej: Procedura przyznawania usług.

⁵⁷ Wprowadzona zarządzeniem Dyrektora MGOPS Nr. DO.021.56.2022 z dnia 30 grudnia 2022 r.

(akta kontroli tom III str. 1160, 1211, tom IV str. 1771-1782)

W okresie objętym kontrolą zarówno do jednostki kontrolowanej, jak i Urzędu Miasta i Gminy w Piasecznie nie wpłynęła żadna skarga na poziom, zakres i sposób realizacji pomocy osobom starszym.

(akta kontroli tom III str. 1160, tom IV str. 1770)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. We wszystkich 15 skontrolowanych sprawach dotyczących realizacji usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich, w prowadzonej dokumentacji potwierdzającej realizację wsparcia, nie wskazywano godzin ich świadczenia oraz rodzaju wykonywanych czynności (brak stosownych rubryk do tego celu), co było działaniem nierzetelnym.

Usługobiorcy podpisując „Indywidualne karty usług w miesiącu” potwierdzali wykonanie wskazanej liczby godzin usług, w określone dni (data usługi; liczba godzin; podpis usługobiorcy). Z prowadzonej w MGOPS dokumentacji nie wynikało jednak w jakich godzinach i w jakim zakresie świadczone ww. usługi.

(akta kontroli tom III str. 1214-1268, 1311-1320, 1370-1399, 1459)

Zgodnie z wyjaśnieniem Dyrektor MGOPS zakres usług opiekuńczych wraz z okresem i wymiarem ich realizacji był każdorazowo określany w decyzji administracyjnej, stanowiącej podstawę udzielanej pomocy w formie usług opiekuńczych. Dotychczas przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym podpis podopiecznego pod kartą pracy opiekuna stanowił potwierdzenie wykonania usług zgodnych z decyzją, bez konieczności każdorazowego opisywania szczegółowego zakresu czynności. W trakcie kontroli MGOPS rozpoczął opracowywanie nowego rozszerzonego formularza, w którym znajdą się dodatkowe kolumny umożliwiające każdorazowe wskazanie zrealizowanego zakresu usług oraz godzin ich wykonania.

W ocenie NIK z dokumentacji potwierdzającej realizację usług opiekuńczych powinny jednoznacznie wynikać godziny ich wykonywania, co jest szczególnie istotne w przypadku osób, które korzystały zarówno z usług opiekuńczych, jak i usług asystencji osobistej realizowanych na podstawie Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”, a takie przypadki w MGOPS miały miejsce. NIK wskazuje, że mimo, iż Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że każdorazowo przy rozliczeniu karty pracy koordynator Programu kontaktował się telefonicznie lub osobiście z uczestnikiem i asystentem i ustalał, czy w godzinach wykonywania usług asystenckich nie były realizowane inne usługi, to jednak Ośrodek nie dysponuje dokumentami potwierdzającymi niewykonywanie różnych usług w tych samym czasie.

(akta kontroli tom III str. 1362-1363)

2. Badanie dziewięciu spraw dotyczących usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania wykazało, że tylko w dwóch przypadkach i tylko raz w roku odbyły się wizyty monitorujące w miejscu świadczenia usług realizowane przez pracownika socjalnego (5,6 % wymaganych wizyt monitorujących), co było niezgodne z § 4 Procedury przyznawania usług. Zgodnie z § 4 ust. 2 ww. Procedury wizyty monitorujące w miejscu świadczenia usług realizowane powinny być przez pracownika socjalnego co trzy miesiące. Z przebiegu

wizyty sporządzona powinna być ankietą, która następnie powinna zostać przedłożona koordynatorowi Działu ds. Usług do zatwierdzenia.

(akta kontroli tom III str. 1214-1268, 1321-1329)

Dyrektor MGOPS wyjaśniła, że obowiązek wizyt monitorujących w miejscu świadczenia usług, który wynikał z ww. Procedury nie był w pełni realizowany. Pracownicy socjalni realizowali kontrole w formie wizyt monitorujących, jednak nie z częstotliwością co trzy miesiące. Dyrektor wyjaśniła, że pracownicy socjalni prowadzili bieżący nadzór nad usługami opiekuńczymi poprzez bezpośredni kontakt z podopiecznymi i opiekunkami, co pozwalało reagować na ewentualne nieprawidłowości. W związku z przekształcaniem MGOPS w CUS – w trakcie kontroli – opracowywano nową Procedurę przyznawania usług w której zostaną ujęte sąsiedzkie usługi opiekuńcze, a także zostanie skorygowana częstotliwość kontroli w formie wizyt monitorujących i ankiet.

(akta kontroli tom III str. 1366-1367)

OCENA CZĄSTKOWA

Kontrolowana jednostka prawidłowo realizowała świadczenia z zakresu: usług opiekuńczych świadczonych osobom starszym w miejscu zamieszkania, usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich, asystencji osobistej oraz udostępnienia seniorom możliwości korzystania z DDS. W szczególności opieką objęto tych wszystkich potrzebujących wsparcia, którzy spełniali warunki do skorzystania z ww. form pomocy oraz zapewniono równe traktowanie przy jej przyznawaniu. W przypadku usług opiekuńczych świadczonych osobom starszym w miejscu zamieszkania i w formie usług sąsiedzkich nie dokumentowano w rzetelny sposób w jakich godzinach i w jakim zakresie świadczone te usługi, a także nie przeprowadzano wizyt monitorujących w miejscu świadczenia ww. usług z częstotliwością wynikającą z Procedury przyznawania usług.

IV. Wnioski

Wniosek

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia wniosek o wprowadzenie w MGOPS mechanizmu umożliwiającego rzetelne dokumentowanie w jakich godzinach i w jakim zakresie świadczone są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w formie usług sąsiedzkich.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania
wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 14 listopada 2025 r.

Kontroler

Urszula Wilk

Doradca prawny

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Departament Pracy,

Spraw Społecznych i Rodziny

p.o. Dyrektora

Konrad Kostępski

/podpisano elektronicznie/